

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ NACIONALINIO VISUOMENĖS SVEIKATOS CENTRO PRIE SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJOS ALYTAUS DEPARTAMENTĄ

2021-01-26 Nr. 4D-2020/1-538
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau vadinama – Pareiškėjas, pareiškėjas) skundą dėl Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos Alytaus departamento (toliau vadinama ir – NVSC, Centras) pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su kreipimosi nagrinėjimu.

2. Pareiškėjas skunde (toliau vadinama – Skundas), be kitų aplinkybių, nurodo:
„[...] esu kreipęsis 2020-02-17 į NVSC Alytaus departamentą dėl galimai netinkamų higienos normų, tačiau iki šios dienos nesu sulaukęs jokio atsakymo, tik dalį skundo, kurį persiuntė Kalėjimų departamentui nagrinėjimui pagal kompetenciją [...]“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

3. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo išnagrinėti jo pateiktą Skundą.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Nustatytos tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierius 2020-05-07 raštu Nr. 4D-2020/1-538/3D-1251 kreipėsi į NVSC, prašydamas paaiškinti Pareiškėjo Skunde nurodytas aplinkybes.

Seimo kontrolierių įstaigoje 2020-05-15 gautas NVSC 2020-05-15 raštas Nr. (1 15.1.1E)2-22507, kuriame nurodoma:

4.1 „[...] NVSC Alytaus departamentas 2020 m. vasario 20 d. gavo pareiškėjo skundą dėl galimai netinkamų sąlygų Alytaus pataisos namuose (dėl galimai netinkamo apšvietimo, dėl drėgmės, dėl temperatūros ir kt. aplinkybių).

Tiriant pareiškėjo skundą, vadovaujantis Tiesioginės valstybinės visuomenės sveikatos saugos kontrolės reglamentu ir Lietuvos higienos norma HN 134:2015 „Laisvės atėmimo vietų ir teritorinių policijos įstaigų areštinių sveikatos saugos reikalavimai“ (toliau – Lietuvos higienos norma HN 134:2015), parengtas laboratorinių matavimų užsakymas ir pateiktas Nacionalinei visuomenės sveikatos priežiūros laboratorijai (toliau – NVSPL) bei gautas pavedimas atlikti patikrinimą.

2020 m. kovo 13 d. NVSC Alytaus departamento pareigūnui kartu su NVSPL [Nacionalinės visuomenės sveikatos priežiūros laboratorijos] darbuotoju atvykus į Alytaus pataisos namus, atlikti

patikrinimo dėl pareiškėjo skunde nurodytų galimai visuomenės sveikatos saugą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimų, Alytaus pataisos namų atsakingi asmenys pateikė informaciją apie tai, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybei paskelbus ekstremalią padėtį dėl koronaviruso plitimo grėsmės, Alytaus pataisos namuose, šios pataisos įstaigos vadovo sprendimu įvestas karantinas, todėl apribotas asmenų (ne įstaigos darbuotojų) lankymasis įstaigoje. Alytaus pataisos namų direktoriaus sprendimo nuostatos paskelbtos nuteistiesiems. Alytaus pataisos namų atsakingi asmenys nesudarė sąlygų atlikti patikrinimo.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. kovo 14 d. nutarimu Nr. 207 „Dėl karantino Lietuvos Respublikos teritorijoje paskelbimo“ karantinas paskelbtas visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje. NVSC departamentams Lietuvos Respublikos teritorijoje paskelbto karantino laikotarpiu nurodyta atidėti planinės ir neplaninės ūkio subjektų priežiūros vykdymą.

Atsižvelgiant į tai, kad NVSC Alytaus departamento specialistai šiuo metu vykdo skubius būtinus pavedimus, užtikrinant karantino režimo laikymosi kontrolę, Lietuvos Respublikos žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymu nustatytas užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės priemonės, pareiškėjo skundo nagrinėjimas atidėtas. [...]“;

4.2. „[...] Pagal Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymu suteiktą kompetenciją NVSC vykdo laisvės atėmimo vietų valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę, taip pat NVSC kompetencijai priskirta pagal asmenų prašymus, pranešimus, skundus vykdyti visuomenės sveikatos saugos reglamentų (higienos normų), kurių kontrolė nėra pavesta kitiems viešojo administravimo subjektams, laikymosi kontrolę (valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę). Valstybinė visuomenės sveikatos saugos kontrolė – įgaliotų valstybės institucijų ir pareigūnų atliekami veiksmai ūkinės komercinės veiklos atitikties visuomenės sveikatos saugos norminių teisės aktų reikalavimams įvertinti bei administracinėms poveikio priemonėms taikyti. Bendras privalomojo pobūdžio teisės normas visuomenės sveikatos saugos srityje nustato visuomenės sveikatos saugos reglamentai (higienos normos), patvirtinti Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro. Lietuvos higienos norma HN 134:2015 nustato tardymo izoliatorių, pataisos namų, nepilnamečių pataisos namų, kalėjimų, atvirų kolonijų, areštinių, laisvės atėmimo vietų ligoninių, teritorinių policijos įstaigų areštinių visuomenės sveikatos saugos reikalavimus, todėl NVSC, atlikdamas patikrinimus, vertina, ar laisvės atėmimo vietos atitinka Lietuvos higienos normos HN 134:2015 nustatytus reikalavimus.

Pareiškėjo skundas dalyje dėl ne NVSC kompetencijos klausimų (dėl galimai netinkamo aprūpinimo inventoriu ir jo neatitikimo pareiškėjo poreikiams, dėl neatliekamų remonto darbų, dėl laikino sulaikymo kameros ir dėl priešgaisrinės signalizacijos), vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymu, NVSC Alytaus departamento raštu persiųstas pagal kompetenciją nagrinėti Kalėjimų departamentui prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos. Šio rašto kopija pateikta pareiškėjui, taip pat nurodant, kad kitų pareiškėjo skunde nurodytų faktinių aplinkybių atitiktį Lietuvos higienos normos HN 134:2015 reikalavimams įvertins NVSC Alytaus departamentas. [...]“

5. Seimo kontrolierius 2020-09-09 raštu Nr. 4D-2020/1-538/3D-2381 kreipėsi į NVSC, prašydamas pateikti informaciją, kada yra planuojama atnaujinti Pareiškėjo skundo nagrinėjimą ir pateikti atsakymą.

Seimo kontrolierių įstaigoje 2020-09-17 gautas NVSC 2020-09-17 raštas Nr. (1 15.1.1E)2-69003, kuriame nurodoma:

5.1. „[...] NVSC Alytaus departamentas, atnaujindamas pareiškėjo skundo nagrinėjimą, 2020 m. birželio 18 d. raštu kreipėsi į pareiškėją, prašydamas iki 2020 m. liepos 1 d. pranešti, ar nepasikeitusios skunde nurodytos aplinkybės ir faktai. Pareiškėjas pateikė paaiškinimą kad sąlygos nepakitę, išskyrus temperatūrą, bei nurodė, kad kameroje drėgna, ir prašė įvertinti sąlygas kamerų tipo patalpose Nr. 3, 11, 15 ir 24.

Siekiant įvertinti pareiškėjo skunde nurodytas aplinkybes dėl galimai netinkamų laikymo sąlygų Alytaus pataisos namuose, kamerų tipo patalpose Nr. 3, 11, 15 ir 24, vadovaujantis Tiesioginės valstybinės visuomenės sveikatos saugos kontrolės reglamentu ir Lietuvos higienos norma HN

134:2015, 2020 m. liepos 27 d. atlikta operatyvioji visuomenės sveikatos saugos kontrolė (toliau – Operatyvioji kontrolė).

Operatyviosios kontrolės metu ant kamerų tipo patalpų Nr. 3, 11, 15 ir 24 sienų bei lubų vizualiai matomų pelėsių požymių nenustatyta, tai atitiko Lietuvos higienos normos HN 134:2015 reikalavimą, kur nurodyta, kad ant gyvenamųjų ir bendrojo naudojimo patalpų sienų, lubų neturi būti vizualiai matomų pelėsių.

Kamerų tipo patalpose Nr. 3, 11, 15 ir 24 tualetų įranga techniškai tvarkinga ir tai atitiko Lietuvos higienos normos HN 134:2015 reikalavimą, kad „laisvės atėmimo vietos patalpos ir jose esantys įrenginiai (įranga) turi būti techniškai tvarkingi <...>“.

Patikrinimo metu nustatyta, kad kamerų tipo patalpose Nr. 3, 11, 15 ir 24 sudaryta galimybė patalpas vėdinti per langus, tai atitiko Lietuvos higienos normos HN 134:2015 reikalavimą, kad turi būti sudaryta galimybė išvėdinti gyvenamąsias patalpas, langai techniškai tvarkingi, tai atitiko Lietuvos higienos normos HN 134:2015 reikalavimą, kad „laisvės atėmimo vietos, <...>“ patalpos ir jose esantys įrenginiai (įranga) turi būti techniškai tvarkingi. Tualetų patalpose įrengta mechaninė vėdinimo sistema, kuri patikrinimo metu veikė.

Operatyviosios kontrolės metu atvirų elektros laidų ar techniškai netvarkingų elektros lizdų kamerų tipo patalpose Nr. 3, 11, 15 ir 24 nebuvo. Tai atitiko Lietuvos higienos normos HN 134:2015 reikalavimą, kad „laisvės atėmimo vietos, <...>“ patalpos ir jose esantys įrenginiai (įranga) turi būti techniškai tvarkingi, įrengti ir prižiūrimi taip, kad juos naudojant būtų išvengta nelaimingų atsitikimų“.

Operatyviosios kontrolės metu Nacionalinės visuomenės sveikatos priežiūros laboratorijos (toliau – Laboratorija) specialistas kamerų tipo patalpose Nr. 3, 11, 15 ir 24 atliko laboratorinius matavimus. Išnagrinėjus Laboratorijos pateiktą informaciją nustatyta, kad išmatuota santykinė oro drėgmė ir oro temperatūra kamerų tipo patalpose atitiko Lietuvos higienos normos HN 134:2015 reikalavimą. Išnagrinėjus Laboratorijos pateiktą informaciją nustatyta, kad išmatuota dirbtinė apšvieta kamerų tipo patalpose Nr. 3, 11, 15 ir 24 atitiko Lietuvos higienos normos 134:2015 reikalavimus.“

5.2. „[...] NVSC Alytaus departamentas pareiškėjui pateikė atsakymą, kuriame išsamiai išdėstė patikrinimo rezultatus bei paaiškino, kad Operatyvioji kontrolė atliekama vadovaujantis Reglamentu, kuriame numatyta, kad jos metu tiriami tik informacijoje, kurios pagrindu vykdyta Operatyvioji kontrolė, nurodyti visuomenės sveikatos saugą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimai ta apimtimi, kuria pateiktas prašymas ir kuri priskirta NVSC kompetencijai. Pareiškėjui pakartotinai pranešta, kad vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymu skundas dalyje dėl galimai netinkamo aprūpinimo inventoriu ir jo neatitikimo pareiškėjo poreikiams, dėl neatliekamų remonto darbų, dėl laikino sulaikymo kameros ir dėl priešgaisrinės signalizacijos persiūstas nagrinėti Kalėjų departamentui prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos.

Atsižvelgiant į tai, kad pareiškėjas prašė atlikti patikrinimą ir dėl kitų nenurodytų teisės aktų reikalavimų pažeidimų, tačiau iš jo skundo turinio nebuvo aišku, kaip ir (ar) kuo yra pažeidžiamos jo teisės ar teisėti interesai, NVSC Alytaus departamentas pareiškėjui pasiūlė pateikti tikslesnius paaiškinimus, kaip ir (ar) kuo, jo manymu, buvo pažeistos jo teisės ir (ar) teisėti interesai, susiję su Lietuvos higienos normos HN 134:2015 reikalavimais. Pareiškėjas NVSC Alytaus departamentui patikslinto skundo nepateikė. [...].“

Skundo tyrimui reikšmingi teisės aktai

6. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (toliau vadinama ir – BVK) (akto redakcija, galiojusi nuo 2020-01-01 iki 2020-05-01):

173 straipsnis. Arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmės atliekančių nuteistųjų materialinis buitinis aprūpinimas – „1. Arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmės atliekantiems nuteistiesiems užtikrinamos

reikiamos gyvenamųjų patalpų ir buities sąlygos, atitinkančios Lietuvos Respublikos higienos normas. 2. Arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmės atliekantiems nuteistiesiems nemokamai suteikiama atskira miegamoji vieta ir patalynė. Nuteistieji, išskyrus atliekančius areštą, taip pat šio Kodekso 142 straipsnio 2 dalyje nurodytą nuobaudą atliekančius nuteistuosius, gali naudotis nuosava patalynė (išskyrus antklodę, čiužinį ir pagalvę). 3. Arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmės atliekantys nuteistieji, kurie neturi savo drabužių ir avalynės, nemokamai aprūpinami drabužiais ir avalyne pagal sezoną. 4. Areštą atliekantys nuteistieji, šio Kodekso 142 straipsnio 2 dalyje nurodytą nuobaudą atliekantys nuteistieji, taip pat kiti nuteistieji, kurie neturi lėšų asmens higienos reikmenims įsigyti arba jų turi nepakankamai, šiais reikmenimis aprūpinami nemokamai“;

183 straipsnis. Bausmių vykdymo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų apskundimas – „1. Viešųjų darbų, laisvės apribojimo, arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmės vykdančių institucijų ir įstaigų pareigūnų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami atitinkamą bausmę vykdančios institucijos ar įstaigos vadovui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo skundo gavimo dienos. 2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytas bausmės vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami Kalėjimų departamento direktoriui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo jo gavimo dienos, o jei dėl skundo atliekamas tyrimas, – per dvidešimt darbo dienų nuo tyrimo baigimo dienos. 3. Kalėjimų departamento direktoriaus veiksmai ir sprendimai per dvidešimt dienų nuo jų įteikimo gali būti skundžiami apygardos administraciniam teismui.“

7. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau vadinama ir – VAĮ) (redakcija, galiojusi iki 2020-10-31):

3 straipsnis. Viešojo administravimo principai – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: [...] 2) *objektyvumo*. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs; [...] 4) *nepiktnaudžiavimo valdžia*. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektams draudžiama atlikti viešojo administravimo funkcijas neturint šio įstatymo nustatyta tvarka suteiktų viešojo administravimo įgaliojimų arba priimti administracinius sprendimus, siekiant kitų, negu įstatymų ar kitų norminių teisės aktų nustatyta, tikslų; [...] 13) *išsamumo*. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį“;

31 straipsnis. Administracinės procedūros terminai – „Administracinė procedūra turi būti baigta ir administracinės procedūros sprendimas priimtas per 20 darbo dienų nuo jos pradžios. Kai dėl objektyvių priežasčių per šį terminą administracinė procedūra negali būti baigta, administracinę procedūrą pradėjęs viešojo administravimo subjektas gali ją pratęsti, bet ne ilgiau kaip 10 darbo dienų. Asmeniui apie administracinės procedūros termino pratęsimą per 2 darbo dienas nuo sprendimo pratęsti administracinės procedūros terminą priėmimo dienos pranešama raštu ir nurodomos pratęsimo priežastys.“

8. Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo:

4 straipsnis – „1. Visuomenės sveikata ir visuomenės gebėjimas gerinti savo sveikatą turi būti užtikrinami šiais metodais ir priemonėmis: 1) ligų profilaktika ir kontrolė; 2) valstybiniu visuomenės sveikatos priežiūros reguliavimu, tikslinių programų, užtikrinančių gyventojų gyvenimo kokybę ir sveikatos gerovę, rengimu ir įgyvendinimu; 3) valstybine, savivaldybių ir privačia visuomenės sveikatos priežiūra; 4) potencialią grėsmę (pavojų) žmogaus sveikatai keliančių produktų sertifikavimu bei veiklos sričių licencijavimu; 5) visuomenės sveikatos stebėseną (monitoringą) ir ekspertizę, neatidėliotinu visuomenės informavimu apie atsiradusias užkrečiamąsias ligas, apsinuodijimus ir kitas masines užkrečiamąsias ligas, gyvenamosios aplinkos būklę, vykdomas ligų

kontrolės bei profilaktikos priemonės, sveikos gyvensenos propaganda ir gyventojų sveikatos ugdymu; [...]“;

15 *straipsnis* – „Nacionalinis visuomenės sveikatos centras: 1) vykdo asmens sveikatos priežiūros, švietimo, stacionarių globos ir slaugos įstaigų, interneto kavinių ir klubų, keleivių vežimo traukiniais, laivais ir keltais vidaus maršrutais, *policijos areštinių ir laisvės atėmimo vietų*, juridinių asmenų, valstybės įmonių, savivaldybės įmonių, viešųjų įstaigų, taip pat užsienio valstybių juridinių asmenų ar kitų organizacijų filialų (toliau – įmonė), gaminančių kosmetikos gaminius, kirpyklų, kosmetikos, tatuiruočių kabinetų, grožio salonų, soliariumų, baseinų, skalbyklų, pirčių, saunų, sporto klubų teikiamų paslaugų, apgyvendinimo paslaugų, žmogaus palaikų laidojimo paslaugų (žmogaus palaikų laikymo, paruošimo šarvoti, šarvojimo) teikimo veiklos, balzamavimo ir kremavimo veiklos valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę; 2) pagal asmenų prašymus, pranešimus, skundus vykdo visuomenės sveikatos saugos reglamentų (higienos normų), kurių kontrolė nėra pavesta kitiems viešojo administravimo subjektams, laikymosi kontrolę (valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę) pagal sveikatos apsaugos ministro nustatytą kontroliuojamų sričių sąrašą; [...]“.

9. Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos nuostatu, patvirtintų Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2015 m. rugsėjo 18d. įsakymu Nr. V-1058:

„1. Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – Centras) yra įstaiga prie Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos. Centras veikia visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje.

2. Centro paskirtis – pagal kompetenciją įgyvendinti valstybės politiką visuomenės sveikatos priežiūros ir vartotojų teisių apsaugos srityse, vertinti ir valdyti riziką žmonių sveikatai, susijusią su paslaugomis, gaminiais, aplinkos veiksniais ir užkrečiamosiomis ligomis.“

10. Dėl Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos funkcijų karantino laikotarpiu (2020 m. kovo 18 d. NVSC direktoriaus įsakymas Nr. VKE-101):

„1. Nurodau NVSC departamentų direktoriams Lietuvos Respublikos teritorijoje paskelbto karantino laikotarpiu:

1.1. atidėti planinės ir neplaninės ūkio subjektų priežiūros vykdymą, pavedant departamentų Visuomenės sveikatos saugos kontrolės skyrių ir skyrių rajonuose specialistams, vykdžiusiems ūkio subjektų priežiūrą, vykdyti užduotis, susijusias su paskelbtu karantinu visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje; [...]“.

11. Dėl planinės ir neplaninės ūkio subjektų priežiūros vykdymo (2020 m. birželio 5 d. NVSC direktoriaus įsakymas Nr. VKE-218):

„1. Nurodau Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos departamentų direktoriams:

1.1. nuo 2020 m. birželio 8 d. pradėti vykdyti neplaninę ūkio subjektų priežiūrą, nuo 2020m. liepos 1 d. – planinę ūkio subjektų priežiūrą; [...]“.

12. 2020 m. vasario 26 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 152 „dėl valstybės lygio ekstremaliosios situacijos paskelbimo“ nustatyta:

„Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a: Paskelbti valstybės lygio ekstremaliają situaciją visoje šalyje dėl naujojo koronaviruso (COVID-19) plitimo grėsmės.“

13. Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktoriaus 2020 m. vasario 28 d. įsakymu Nr. V-57 „Dėl koronaviruso (COVID-19) karantino paskelbimo“ nustatyta:

1. Nurodau karantino metu (iki ekstremalios situacijos Lietuvos Respublikos atšaukimo)

[...] 1.2. apriboti asmenų (ne įstaigos darbuotojų) lankymąsi įstaigose; [...].“

Lietuvos Respublikos teismų praktika

14. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau vadinama ir – LVAT):

14.1. 2014-04-09 aprobuotame Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikos, nagrinėjant bylas dėl bausmių vykdymo ir kardomojo suėmimo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų viešojo administravimo srityje, apibendrinime yra nurodęs:

„Šio teisinio reguliavimo kontekste teisėjų kolegija pažymėjo, kad Pataisos namai ir Kalėjimų departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, kaip viešojo administravimo subjektai, be minėtų specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų, pavyzdžiui: įstatymo viršenybės, reiškiančio, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia principus (Viešojo administravimo įstatymo 3 str. 1 p.) (2012 m. gruodžio 20 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁸²²-3206/2012). Laisvės atėmimo institucijų sprendimuose turi būti aiškiai nurodyti objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis pagrįsti sprendimo motyvai, kurie, be kita ko, atitiktų Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnyje numatytus reikalavimus (2011 m. balandžio 19 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A¹⁴³-2876/2011)“;

14.2. 2012-03-01 nutartyje (administracinė byla Nr. A502-1605/2012), be kita ko, nurodyta:

„[...] Lietuvos Respublikos Konstitucija įtvirtina atsakingo valdymo (gero administravimo) principą (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1999 m. gegužės 11 d., 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimai, 2004 m. lapkričio 5 d. išvada). Vienas iš gero administravimo principų yra konstitucinė nuostata, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005 m. gegužės 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A10-655/2005). Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – ir Viešojo administravimo įstatymas) 1 straipsnyje, apibrėžiančiame aptariamo įstatymo paskirtį, nustatyta, jog šis įstatymas sudaro prielaidas įgyvendinti Lietuvos Respublikos Konstitucijos nuostatą, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms; nustato viešojo administravimo principus, viešojo administravimo sritis, viešojo administravimo subjektų sistemą ir administracinės procedūros organizavimo pagrindus; garantuoja asmenų teisę apskųsti viešojo administravimo subjektų veiksmus, neveikimą ar administracinius sprendimus, taip pat teisę į įstatymais pagrįstą ir objektyvų asmenų prašymų, skundų ir pranešimų nagrinėjimą; įtvirtina kitas asmenų ir viešojo administravimo subjektų teises ir pareigas viešojo administravimo srityje. Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnyje nurodyta, kad viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi įstatymo viršenybės, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, efektyvumo, subsidarumo ir kitais šioje įstatymo normoje išvardytais principais. Tai reiškia, jog kiekviena viešojo administravimo institucija yra saistoma bendrųjų, be kita ko, konstitucinių teisės principų (teisinės valstybės, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, teisės viršenybės, draudimo diskriminuoti, asmenų lygybės prieš įstatymą, proporcingumo ir kt.) bei gero administravimo, atsakingo valdymo principų (teisėtumo, objektyvumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, skaidrumo ir kt.).“

Tyrimo išvados

15. Pareiškėjas Skunde Seimo kontrolieriui pranešė, kad 2020 m. vasario 17 d. kreipėsi į NVSC, prašydamas atlikti patikrinimą Alytaus PN, nes laikymo sąlygos neatitinka teisės aktų reikalavimų, tačiau atsakymo negauna.

16. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjo prašymas dėl laikymo sąlygų NVSC gautas 2020-02-20, reg. Nr. 1-19076. Pareiškėjas skundėsi ir dėl galimai netinkamo aprūpinimo

inventoriumi, dėl neatliekamų remonto darbų, dėl sąlygų laikino sulaikymo kameros ir dėl priešgaisrinės signalizacijos, o šių aplinkybių vertinimas nepriskirtas NVSC kompetencijai, todėl prašymas 2020-02-21 raštu buvo persiūstas pagal kompetenciją nagrinėti Kalėjų departamentui prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau vadinama ir – Kalėjų departamentas; KD). NVSC 2020-02-21 raštu Pareiškėją informavo apie jo prašymo persiuntimą Kalėjų departamentui, taip pat informavo, jog dėl galimai netinkamo apšvietimo, dėl drėgmės bei temperatūros ir kitų skunde nurodytų aplinkybių (sąlygų atitikties higienos normų reikalavimams) įvertinimą pateiks NVSC Alytaus departamentas teisės aktų nustatyta tvarka.

2020 m. kovo 13 d., NVSC Alytaus departamento pareigūnams atvykus į Alytaus PN, atlikti patikrinimo dėl Pareiškėjo skunde nurodytų aplinkybių, Alytaus PN informavo, kad, Lietuvos Respublikos Vyriausybei paskelbus ekstremalią padėtį dėl koronaviruso plitimo grėsmės (šios pažymos 12 punktą), nuo vasario 28 d. visose KD pavaldžiose įstaigose, taip pat ir Alytaus PN, įvestas karantinas (šios pažymos 13 punktą), todėl apribotas asmenų (ne įstaigos darbuotojų) lankymasis įstaigoje; dėl šios priežasties NVSC pareigūnams nebuvo sudaryta sąlygų atlikti patikrinimą.

Pažymėtina, jog jau kitą dieną, 2020 m. kovo 14 d. Vyriausybės nutarimu Nr. 207 „Dėl karantino Lietuvos Respublikos teritorijoje paskelbimo“, visoje LR teritorijoje buvo paskelbtas karantinas, kurio metu buvo sustabdyta arba apribota daugelio institucijų veikla.

Veiklos apribojimai buvo taikomi ir NVSC, direktoriaus įsakymu atidedant planinės ir neplaninės ūkio subjektų priežiūros vykdymą. Atsižvelgiant į tai Pareiškėjo skundo nagrinėjimas NVSC buvo atidėtas. NVSC Seimo kontrolieriui nepateikė duomenų apie tai, ar Pareiškėjas papildomai buvo informuotas apie prašymo nagrinėjimo termino atidėjimą.

Vienas iš gero administravimo principų yra konstitucinė nuostata, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, todėl, Seimo kontrolieriaus nuomone, net ir karantino laikotarpiu šalyje asmuo, taip pat ir Pareiškėjas, turi teisę žinoti, kas yra vykdoma dėl jo prašymo, todėl Seimo kontrolierius NVSC direktoriui rekomenduoja laikytis gero viešojo administravimo principo reikalavimų ir ateityje apie prašymo nagrinėjimo atidėjimą informuoti pareiškėjus raštu.

Švelninant Lietuvos Respublikos teritorijoje paskelbto karantino sąlygas bei vadovaujantis NVSC direktoriaus 2020-06-05 įsakymu Nr. VKE-218, NVSC Alytaus departamentas, atnaujindamas Pareiškėjo skundo nagrinėjimą, 2020 m. birželio 18 d. raštu kreipėsi į Pareiškėją, prašydamas iki 2020 m. liepos 1 d. pranešti, ar nepasikeitusios skunde nurodytos aplinkybės ir faktai. Pareiškėjas 2020-06-29 pateikė paaiškinimą, kad sąlygos nepakitusios, išskyrus temperatūrą, bei nurodė, kad kameroje drėgna; jis prašė įvertinti sąlygas kamerų tipo patalpose Nr. 3, 11, 15 ir 24.

2020 m. liepos 27 d. buvo atlikta operatyvioji visuomenės sveikatos saugos kontrolė Alytaus PN ir 2020-08-04 raštu Nr. (1-12 4.80)2-47570 NVSC Alytaus departamentas Pareiškėjui pateikė atsakymą, kuriame išsamiai išdėstė patikrinimo rezultatus.

17. Pagal NVSC nuostatų 2 punktą, Centro paskirtis – pagal kompetenciją įgyvendinti valstybės politiką visuomenės sveikatos priežiūros srityje. Centras taip pat turi vertinti ir valdyti riziką žmonių sveikatai, susijusią su aplinkos veiksniais ir užkrečiamosiomis ligomis.

NVSC vykdo policijos areštinių ir laisvės atėmimo vietų veiklos valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę, taip pat pagal asmenų prašymus, pranešimus, skundus vykdo visuomenės sveikatos saugos reglamentų (higienos normų), kurių kontrolė nėra pavesta kitiems viešojo administravimo subjektams, laikymosi kontrolę (valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę) pagal sveikatos apsaugos ministro nustatytą kontroliuojamų sričių sąrašą.

18. Atkreiptinas dėmesys, kad Pareiškėjas dėl laikymo sąlygų Alytaus PN patikrinimo į NVSC kreipėsi tuo metu, kai nuo 2020 m. vasario 26 d. visoje Lietuvos Respublikoje buvo paskelbta ekstremali padėtis dėl koronaviruso plitimo grėsmės (šios pažymos 12 punktą), o vėliau buvo paskelbtas ir karantinas, kurio metu buvo sustabdyta arba apribota daugelio institucijų veikla. Veiklos apribojimai buvo taikomi ir NVSC, direktoriaus įsakymu atidedant planinės ir neplaninės ūkio

subjektų priežiūros vykdymą. Švelninant karantino sąlygas NVSC nuo 2020-06-08 vėl pradėjo vykdyti neplaninę ūkio subjektų priežiūrą ir 2020 m. liepos 27 d. pagal Pareiškėjo skunde nurodytas aplinkybes Alytaus PN buvo atlikta operatyvioji visuomenės sveikatos saugos kontrolė, su kurios rezultatais Pareiškėjas buvo supažindintas 2020-08-04 raštu Nr. (1-12 4.80)2-47570.

19. Įvertinus tyrimo metu nustatytas aplinkybes, darytina išvada, kad NVSC, gavęs Pareiškėjo prašymą dėl laikymo sąlygų Alytaus PN, operatyviai įvertino prašyme išdėstytas problemas ir kitą dieną po prašymo gavimo pagal kompetenciją jį persiuntė Kalėjų departamentui; negalėdamas atlikti suplanuoto patikrinimo dėl paskelbtos ekstremaliosios padėties, o vėliau – dėl karantino, Pareiškėjo skundo tyrimą atidėjo; atnaujinus NVSC veiklą patikrinimą atlikto ir pateikė Pareiškėjui išvadą dėl tyrimo rezultatų.

Atsižvelgiant į tai skundas dėl NVSC pareigūnų galimo neveikimo atmestinas.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

20. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia:

X skundą dėl Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su prašymų nagrinėjimu, atmesti.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJA

21. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius NVSC direktoriui rekomenduoja:

vadovaujantis gero viešojo administravimo principu ir ateityje apie prašymų nagrinėjimo termino atidėjimą pareiškėjus informuoti raštu.

22. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas